YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kolmas jaosto) 17 päivänä helmikuuta 1998 *

Asiassa T-107/96,

Pantochim SA, Belgian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Feluy (Belgia), edustajanaan asianajaja Jacques Bourgeois, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 11 rue Goethe,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Gérard Rozet, avustajanaan asianajaja Hervé Lehman, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston lähetystöneuvos Frédéric Pascal ja sittemmin saman osaston apulaisosastopäällikkö Kareen Rispal-Bellanger ja Pascal, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii toisaalta komission laiminlyönnin toteamista, koska se on lainvastaisesti jättänyt tekemättä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen päätöksen siitä, että Ranskan on muutettava biopolttoaineille myöntämänsä tuen myöntämistä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, ja toisaalta vahingonkorvausta kantajalle kyseisestä laiminlyönnistä aiheutuneista vahingoista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja B. Vesterdorf sekä tuomarit C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.10.1997 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeusriidan perustana olevat tosiseikat

1 Kantaja Pantochim SA, kotipaikka Feluy (Belgia), on Società italiana serie acetica sintetica SpA:n (jäljempänä SISAS), kotipaikka Milano (Italia), tytäryhtiö. Pantochim omistaa Feluyssa Sisoil E -nimistä kasveista peräisin olevaa kaasuöljyä tuottavan tuotantoyksikön. Sisoil E on kasviöljyjen metyyliesteri, jota voidaan käyttää

yksin tai perinteisten kaasuöljyjen kanssa sekoitettuna polttoaineena ja kotitalouksien lämmitykseen.

2 Ranskan vuoden 1992 talousarviosta annettu laki (30.12.1991 annettu laki 91-1322, julkaistu Ranskan tasavallan virallisessa lehdessä 31.12.1991, s. 17229) 32 §:ssä vapautetaan 31.12.1996 asti kansallisesta kulutusverosta rapsi- ja auringonkukkaöljyesterit sekä viljasta, maa-artisokista, perunoista sekä juurikkaista valmistettu etyylialkoholi, jota lisätään superpolttoaineisiin ja bensiiniin, ja etyylialkoholin johdannaiset (jäljempänä biopolttoaineet). Lain 32 §:n täytäntöönpanemisesta 27.3.1992 annetussa asetuksessa säädetään edellytyksistä, jotka tämän vapautuksen saamiseksi on täytettävä. Erityisesti asetuksessa vaaditaan, että kyseisiä tuotteita käytetään kokeiluluonteisessa hankkeessa ja että niitä jalostetaan pilottiyksiköissä.

3 Ranskan vuoden 1993 lisätalousarviosta annetun lain (julkaistu Ranskan tasavallan virallisessa lehdessä 31.12.1993, s. 18526) 30 §:ssä säädetään lisäksi, että vapautettavat tuotteet on valmistettava maatalouden raaka-aineista, jotka "on viljelty 15.2.1993 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 334/93 tarkoitetulla kesantomaalla".

4 Edellä kuvaillun kaltaisen vapautuksen puuttuessa biopolttoaineen tuotanto ei ollut taloudellisesti houkuttelevaa sen suurten tuotantokustannusten vuoksi.

5 SISAS ilmoitti jo marraskuussa 1992 Ranskan hallintoviranomaisille, että se haluaisi saada tehtaansa Feluyssa hyväksytyksi biopolttoaineen tuotannon pilottiyksi-

köksi, ja teki tästä muodollisen hakemuksen maaliskuussa 1993. On kuitenkin selvää, että Ranskan hallintoviranomaiset eivät ole tähän mennessä hyväksyneet sen hakemusta. Ranskan maatalous-, kalastus- ja elintarviketeollisuusministeri ilmoitti 14.6.1996 Pantochimin edustajalle osoittamallaan kirjeellä, että paikan päällä tehdyn tutkimuksen perusteella Feluyn tehtaan tuotantokapasiteetti oli suurempi kuin määrä, jota varten hyväksyntää oli haettu. Kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetussa neuvoston direktiivissä 92/81/ETY (EYVL L 316, s. 12) kuitenkin säädetään, että jäsenvaltiot voivat soveltaa täydellisiä tai osittaisia valmisteveron määrää koskevia vapautuksia tai alennuksia ainoastaan, kun on kyse pilottihankkeista, jotka on määritelty laitosten tuotantokapasiteetin perusteella, joten kyseiselle tehtaalle ei voitu antaa hyväksyntää pilottiyksiköksi. Lisäksi ministeri vahvisti, että koska komissiossa parhaillaan tutkittiin Ranskan lainsäädännön soveltuvuutta yhteismarkkinoille (ks. jäljempänä), Ranskan viranomaiset eivät voineet antaa mitään uutta hyväksyntää.

6 Komissio ryhtyi 7.12.1994 EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn Ranskan lainsäädännön osalta, jonka mukaan biopolttoaineen käytöstä ei tarvitse maksaa kansallista kulutusveroa, ja se ilmoitti tästä Ranskan viranomaisille 12.12.1994 päivätyllä kirjeellä. Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti annettu komission tiedonanto tuista, joita Ranska on myöntänyt biopolttoaineiden alalla, julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 9.6.1995 (EYVL 1995 C 143, s. 8).

7 SISAS esitti huomautuksensa tässä hallintomenettelyssä 29.6.1995. Se pyysi lisäksi komissiota *ensisijaisesti* "toteamaan, että näiden Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan vastaisten yksityiskohtaisten sääntöjen takia Ranskan myöntämä tuki biodieselin tuotannolle on tämän perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitetulla tavalla soveltumaton yhteismarkkinoille", *toissijaisesti* "toteamaan, että Ranskan on muutettava tätä tukea siten, että muissa jäsenvaltioissa tuotetulle ja

Ranskaan toimitetulle biodieselille annetaan samat edut", ja *kolmanneksi* "ryhtymään välttämättömiin välitoimiin vaatien Ranskaa hyväksymään mahdollisimman nopeasti SISASin tehdas Feluyssa toistaiseksi pilottiyksiköksi siten, että se saa tuottaa 20 000 tonnia vuodessa vuonna 1995".

8 Koska komissio ei antanut tähän mitään vastausta, SISAS lähetti komissiolle 29.3.1996 päivätyn kirjeen, jossa se kehotti EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan mukaisesti komissiota tekemään ratkaisun kahden kuukauden määräajassa ja jossa se toisti 29.6.1995 päivätyssä kirjeessä esittämänsä vaatimukset. Se lisäsi varaavansa "tytäryhtiölleen Pantochim SA:lle oikeuden vaatia Ranskan valtiolta sekä Euroopan yhteisöltä korvausta huomattavasta taloudellisesta vahingosta, jonka Pantochim on kärsinyt sen takia, että se on suljettu lainvastaisesti Ranskan verottomilta biodieselmarkkinoilta vuodesta 1993 lähtien".

9 Komissio ilmoitti 24.5.1996 päivätyllä kirjeellään SISASin edustajalle, että kyseinen 29.3.1996 päivätty kirje oli rekisteröity valituksena, jonka tarkoituksena on saada komissio aloittamaan EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa tarkoitettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely.

10 Komissio teki 18 päivänä joulukuuta 1996 biopolttoaineiden verovapautta Ranskassa koskevan päätöksen 97/542/EY (EYVL L 222, s. 26), joka annettiin tiedoksi Ranskan viranomaisille 29.1.1997 ja jonka mukaan "Ranskassa verovapautena maatalousperäisten biopolttoaineiden hyväksi myönnetyt tuet —— ovat laittomia, koska ne on myönnetty perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa asetettujen menettelysääntöjen vastaisesti. Nämä tuet ovat perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltumattomia. Ranskan on poistettava 2 artiklassa tarkoitetut tuet kahden kuukauden määräajassa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta."

11 Komissio täsmentää päätöksessään seuraavaa:

"Tiettyjen perustuotteiden sulkeminen pois kyseisestä verovapautuksesta vahvistaa sen, että kyseinen toimenpide on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, koska se vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä maataloustuotteita ja voi samoista syistä vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan — — [Ranska] ei ole antanut selvitystä, jolla voitaisiin perustella tarve rajoittaa toimenpide koskemaan kesannointimailla viljeltyjä maataloustuotteita." (IV osaston 5 kohta)

"Ottaen huomioon, että verovapautuksessa tarkoitetaan ainoastaan tietyistä perustuotteista valmistettuja biopolttoaineita, komissio katsoi, että järjestelmällä syrjitään muita biopolttoaineita, joita voidaan valmistaa muista perustuotteista (muu laji, muualta kuin kesannointimailta saatuja); nämä muut biopolttoaineet ovat Ranskassa tavanomaisen valmisteveron alaisia. Verovapautuksen muodossa oleva tukitoimenpide on näin ollen perustamissopimuksen 95 artiklan määräysten vastainen, koska sitä käytetään ainoastaan rajoitetusta määrästä perustuotteita valmistettujen biopolttoaineiden hyväksi — — ja koska toisista jäsenvaltioista tuotuja ja muista perustuotteista valmistettuja biopolttoaineita verotetaan raskaammin." (V osaston 4 kohta)

" — — [K]aikki valtion osallistuminen asetuksen (ETY) N:o 1765/92 soveltamisalaan kuuluvaan toimintaan vastaa valtion puuttumista yhteisten markkinajärjestelyjen täydelliseen ja tyhjentävään järjestelmään.

Näin ollen on asetuksen (ETY) N:o 1765/92 vastaista rajoittaa verovapaus tietyissä tapauksissa vuodesta 1994 alkaen koskemaan ainoastaan kesannolla viljeltyjä tuotteita." (VI osaston 2 kohta)

"Näin ollen perustuotteille myönnetyt välilliset tuet rikkovat yhteisten markkinajärjestelyjen määräyksiä, asetuksen (ETY) N:o 1765/92 säännöksiä ja EY:n perus-

tamissopimuksen 95 artiklan määräyksiä, eikä niihin näin ollen voida soveltaa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa määrättyjä poikkeuksia — — .” (VI osaston 4 kohta)

” — — Näin ollen on katsottava, että järjestelmän talouden kannalta valmistajien kautta tuen olennainen vaikutus siirrettiin välillisinä edunsaajina oleville raaka-aineiden tuottajille.

— —

Ottaen huomioon myönnetyn edun ohimenevä luonne biopolttoaineen valmistajien osalta ja rikkomuksen erityisluonne maataloustuottajien osalta, jotka ovat myönnettyjen etujen lopullisia edunsaajia, myönnettyjen määrien periminen takaisin merkitsisi kovaa iskua toimenpiteelle, joka pääasiassa on yhteisön politiikan mukainen ja jonka lainvastaisuus, menettelyseikkoja lukuun ottamatta, oli olennaisilta osiltaan tuen välillisten edunsaajien liian kapea rajoittaminen”. (VII osaston 3 kohta)

12 Tämän vuoksi ei ole määrätty, että Ranskan tasavallan on maksettava takaisin tuki.

Asian käsittelyn vaiheet

13 Pantochim on nostanut nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 12.7.1996 toimittamallaan kannekirjelmällä.

14 Kantaja esitti erikseen EY:n perustamissopimuksen 186 artiklan nojalla hakemuksen, joka saapui ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 19.7.1996 ja jossa kantaja vaati välitoimen määräämistä, jotta "komissio velvoittaisi EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisessa menettelyssä Ranskan myöntämään [kantajalle] toistaiseksi sovellettavasta valmisteverosta vapautetun biodieselmäärän".

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti on hylännyt asiassa T-107/96 R, Pantochim vastaan komissio, 21.10.1996 antamallaan määräyksellä (Kok. 1996 s. II-1361) Pantochimin välitoimihakemuksen ja todennut, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

16 Ranskan hallitus toimitti 18.11.1996 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen vastaajan vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 9.1.1997 antamallaan määräyksellä.

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn pyytämällä työjärjestyksen 65 artiklan nojalla asianosaisia esittämään tietyt asiakirjat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi asianosaisia vastaamaan tiettyihin kysymyksiin kirjallisesti ja suullisiin kysymyksiin istunnossa. Asianosaiset noudattivat näitä pyyntöjä.

18 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 7.10.1997 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

19 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että komissio on toiminut EY:n perustamissopimuksen vastaisesti, kun se ei ole tehnyt EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista päätöstä siitä, että Ranskan on muutettava biopolttoaineita koskevan tuen myöntämismenettelyä saattamalla se EY:n perustamissopimuksen määräysten mukaiseksi,

— toteaa yhteisön olevan vastuussa tästä komission laiminlyönnistä aiheutuneesta vahingosta ja velvoittaa komission korvaamaan tämän vahingon, jonka suuruudeksi arvioidaan väliaikaisesti 50 508 729 Ranskan frangia,

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Komissio vaatii vastauskirjelmässään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että laiminlyöntikanne on tullut perusteettomaksi 18.12.1996 tehdyn komission päätöksen vuoksi,

— hylkää Pantochimin esittämän vahingonkorvauskanteen,

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21 Ranskan hallitus vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että laiminlyöntikanne on tullut perusteettomaksi 18.12.1996 tehdyn komission päätöksen vuoksi.

Laiminlyönnin toteamista koskeva vaatimus

Asianosaisten ja väliintulijoiden väitteet ja niiden perustelut

22 Kantaja korostaa, että SISAS on Pantochimin lukuun perustamissopimuksen 175 artiklan mukaisesti kehottanut 29.3.1996 päivätyllä kirjeellään komissiota ottamaan kantaa kahden kuukauden määräajassa ja että komissio ei ollut ottanut kantaa tämän määräajan päättyessä.

23 Kantaja täsmentää moittineensa komissiota siitä, että se ei ollut kohtuullisessa ajassa tehnyt perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista päätöstä kehottaa Ranskaa "muuttamaan biopolttoaineen valtiontuen myöntämistä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä perustamissopimuksen sääntöjen mukaisiksi". Komissio voisi siis vain kieltää kyseisen tuen myöntämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, koska niillä selvästi rikotaan perustamissopimuksen 95 artiklaa.

24 Kantaja katsoo lopuksi, että ottamatta huomioon muita kyseisen tukijärjestelmän lainvastaisuuksia, sen vaatimus siitä, että syrjivät tuen myöntämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt poistettaisiin, on perusteltu, koska se on "täysin irrallinen tukijärjestelmästä". Piiloutumalla muiden mahdollisten lainvastaisuuksien taakse komissio on laiminlyönyt "ensiavun antamisen sillä tekosyyllä, että sen täytyy ensin tehdä syvällinen diagnoosi". Mahdollinen päätös, jolla Ranskan hallitus velvoitettaisiin poistamaan kyseessä olevat tuet, ei mahdollistaisi tavanomaisten kilpailusuhteiden palautumista.

25 Komissio on vastauskirjelmässään, samoin kuin Ranskan hallitus väliintulokirjelmässään väittänyt, että 18.12.1996 tehdyn päätöksen vuoksi laiminlyöntikanteesta on tullut perusteeton niin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei enää ole annettava siitä lausuntoa.

26 Vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjeeseen, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehottaa kantajaa ottamaan kantaa tähän väitteeseen, kantaja muistuttaa, että sen laiminlyöntikanteen tarkoituksena on, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin "toteaa, että komissio on toiminut EY:n perustamissopimuksen vastaisesti, kun se ei ole tehnyt EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista päätöstä siitä, että Ranskan on muutettava biopolttoaineita koskevan tuen myöntämismenettelyä saattamalla se EY:n perustamissopimuksen määräysten mukaiseksi", ja väittää pääasiallisesti, että todetessaan päätöksessään, että verovapautuksen muodossa olevalla tukitoimenpiteellä rikotaan perustamissopimuksen 95 artiklan määräyksiä, komissio ei ole tehnyt päätöstä, jonka tekemisen laiminlyönnin toteamista vaaditaan. Sen sijaan, että se olisi määrännyt Ranskan tasavallan noudattamaan perustamissopimuksen 95 artiklaa tukien myöntämisen osalta, komissio on todennut, että kyseessä olevat tuet täyttävät perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan edellytykset ilman, että niihin voitaisiin soveltaa mitään tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätyistä poikkeuksista, ja näin ollen se on todennut ne yhteismarkkinoille soveltumattomiksi.

27 Kantaja on myöskin huomauttanut, että Ranskan tasavalta ei ole vieläkään myöntänyt sille näitä tukia ja että se edelleen pitää voimassa komission lainvastaiseksi toteamaa tukijärjestelmää.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

28 Ensiksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 175 artiklassa määrätty oikeussuojakeino perustuu siihen ajatukseen, että toimielimen lainvastainen laiminlyönti toimia voidaan saattaa yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi jotta yhteisöjen tuomioistuin voi todeta, että ratkaisun tekemisestä pidättäytyminen on perustamissopimuksen vastaista, siltä osin kuin kyseessä oleva toimielin ei ole korjannut tätä pidättäytymistä. Tämän toteamuksen johdosta vastaajana olevan toimielimen on perustamissopimuksen 176 artiklan mukaan toteutettava yhteisöjen tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet, tämän kuitenkaan rajoittamatta tästä samasta toteamuksesta mahdollisesti johtuvia sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta koskevia kanteita (yhdistetyt asiat C-15/91 ja C-108/91, Buckl ym. v. komissio, tuomio 24.11.1992, Kok. 1992, s. I-6061, 14 kohta ja asia T-28/90, Asia Motor France ym. v. komissio, tuomio 18.9.1992, Kok. 1992, s. II-2285, 36 kohta).

29 Siinä tapauksessa, että toimenpide, jonka laiminlyönnistä on nostettu kanne, toteutetaan kanteen nostamisen jälkeen mutta ennen tuomion julistamista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamus toimenpiteen alkuperäisen toteuttamatta jättämisen lainvastaisuudesta ei voi enää johtaa 176 artiklassa määrättyihin seurauksiin (asia T-212/95, Oficemen v. komissio, tuomio 10.7.1997, Kok. 1997, s. II-1161, 65—68 kohta). Tästä seuraa, että tällaisessa tapauksessa, kuten siinäkin tapauksessa, että vastaajana oleva toimielin on reagoinut kehotukseen toimia kahden kuukauden määräajassa, kanne on menettänyt kohteensa.

30 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että 175 artiklassa tarkoitetaan ratkaisun tekemisen tai kannan ottamisen laiminlyöntiä eikä asianosaisten tahtomasta tai tarpeelliseksi katsomasta toimenpiteestä poikkeavan toimenpiteen toteuttamista (asia 8/71, Deutscher Komponistenverband v. komissio, tuomio 13.7.1971, Kok. 1971, s. 705, 2 kohta ja yhdistetyt asiat 166/86 ja 220/86, Irish Cement v. komissio, tuomio 15.12.1988, Kok. 1988, s. 6473, 17 kohta). Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kiistatonta, että 18.12.1996 tehty päätös on perustamissopimuksen 175 artiklassa tarkoitettu komission kannanotto vastauksena komissiolle 29.3.1996 osoitettuun toimintakehotukseen.

31 Tämän vuoksi tässä suhteessa on merkityksetön se seikka, että 18.12.1996 tehdyssä komission päätöksessä ainoastaan todetaan, että kyseessä olevat tuet ovat lainvastaisia ja perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitetuin tavoin yhteismarkkinoille soveltumattomia, ja että siinä velvoitetaan Ranskan tasavaltaa poistamaan kyseessä olevat tuet määräämättä sitä kuitenkaan muuttamaan tuen myöntämistä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä perustamissopimuksen sääntöjen mukaisiksi.

32 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa näin ollen, että lausunnon antaminen laiminlyöntikanteesta raukeaa.

Vahingonkorvausvaatimus

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

33 Kantaja väittää pääasiallisesti, että komission toiminta on ollut siinä määrin lainvastaista, että se voi johtaa yhteisön vastuun syntymiseen, koska komissio on jättänyt tekemättä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä päätöksen ja koska se ei ole velvoittanut Ranskan tasavaltaa muuttamaan kyseessä olevan verovapautuksen myöntämistä koskevia lainvastaisia yksityiskohtaisia sääntöjä. Pidättäytyessään päätöksen tekemisestä näin pitkään tämä toimielin on toisaalta pidättänyt kantajalta päätöksen, joka on välttämätön, jotta kantaja voisi vedota Ranskan hallintoviranomaisia vastaan oikeuteensa saada menneisyydessä syntynyt vahinko korjatuksi, ja toisaalta se ei ole estänyt tulevaa mutta varmaa vahinkoa, joka aiheutuu kantajan sulkemisesta pois Ranskan markkinoilta uuden markkinointivuoden aikana.

34 Kantaja katsoo, että komission olisi nyt käsiteltävänä olevassa asiassa pitänyt toimia syrjivien tuen myöntämisedellytysten poistamiseksi ja että "— — heitteillejätöstä syytetty ei voi paeta tästä heitteillejätöstä aiheutuvaa vastuutaan syyttämällä vahingosta vaaran aiheuttajaa". Kantaja toteaa, että komissio ei ole määrännyt Ranskaa lopettamaan tukien maksamista.

35 Kantaja korostaa, että perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa komissiolle jätetty laaja harkintavalta ei voi johtaa siihen, että perustamissopimuksen perustavanlaatuisia sääntöjä voitaisiin selvästi rikkoa.

36 Kantaja arvioi syntyneen vahingon olevan kaksinkertainen, koska kantajalle on aiheutunut sekä tappioita että voitonmenetyksiä. Se on toisaalta pyytänyt marras-

kuusta 1992 lähtien saada toimittaa tuotteita Ranskan markkinoille edellä mainittua verovapautusta käyttäen, ja toisaalta Ranskan hallintoviranomaiset olivat vahvistamassa 1.7.1996 alkavalle seuraavalle markkinointivuodelle verovapautuksen saavan biopolttoaineen kokonaismäärää ja jakamassa kiintiöitä edunsaajille. Kantajan mukaan tästä syntyy vahinko, joka aiheutuu "verokatetappioista" ja voiton saamatta jäämisestä vuosina 1993—1997; kantaja on väliaikaisesti arvioinut tämän vahingon määrän 50 508 729 Ranskan frangiksi.

37 Kantaja myöntää, että tämänhetkisessä tilanteessa on vaikeaa esittää täsmällisinä lukuina komission laiminlyönnin aiheuttamaa vahinkoa, koska menneisyydessä syntyneen vahingon määrittely "— — riippuu sellaisen vahingonkorvauksen arvioinnista, jonka ranskalainen tuomioistuin myöntäisi, jos komissio olisi katsonut — — että Ranskan hallintoviranomaisten menettely kantajaa kohtaa [oli] lainvastaista".

38 Kantaja arvioi, että syntyneen vahingon ja komission laiminlyönnin välillä on selvä syy-yhteys, koska kantaja ei ilmeisesti voi vedota Ranskan hallintoviranomaisia vastaan oikeuteensa saada vahinko korjatuksi ja koska Ranskan tasavallalle ei ole asetettu velvollisuutta menetellä eri tavoin 1.7.1996 alkavana uutena markkinointivuotena.

39 Komissio väittää ensinnäkin, että koska sitä ei voida syyttää mistään laiminlyönnistä, sen syyksi ei voida lukea mitään lainvastaista menettelyä, ja että vaikka mahdollinen laiminlyönti todettaisiinkin, kantaja ei ole osoittanut, että komissio olisi rikkonut yksityisiä suojelevaa ylemmäntasoista oikeussääntöä tai että se olisi ylittänyt vakavalla ja selvällä tavalla sen toimivallan käytölle asetetut rajat (asia

T-120/89, Stahlwerke Peine-Salzgitter v. komissio, tuomio 27.6.1991, Kok. 1991, s. II-279, 74 kohta).

40 Tältä osin komissio korostaa, että sille on perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa annettu tukijärjestelmän hyväksymistä koskeva laaja harkintavalta ja lisäksi toimivalta määrätä muutoksia kyseiseen järjestelmään (asia C-39/94, SFEI ym., tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. I-3547, 36 kohta).

41 Komissio toteaa lisäksi, että yhteisön vastuun tosiasialliseksi syntymiseksi ei riitä se, että laiminlyönti todetaan, kuten yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-387/94, Asia Motor France ym. vastaan komissio, 18.9.1996 antamasta tuomiosta (Kok. 1996, s. II-961, 107 ja 108 kohta) ilmenee.

42 Komissio väittää aiheutuneen vahingon osalta, että toimintakehotus ja mahdollinen laiminlyönti voivat joka tapauksessa vaikuttaa vain kausiin 1996—1997, mutta eivät tätä kehotusta edeltäviin kausiin. Tältä osin vahinko riippuu Ranskan hallintoviranomaisten asenteesta tämän ajanjakson aikana.

43 Vahinko, joka aiheutuu siitä, että lainvastaisia tukia ei ole mahdollista saada, ei voi johtaa oikeuteen saada vahingonkorvausta.

44 Komissio muistuttaa lopuksi syy-yhteyden osalta siitä, että perustamissopimuksen 215 artiklan toinen kohta koskee ainoastaan vahinkoja, jotka voidaan lukea yhteisön tai sen henkilöstön syyksi, ja että siinä suljetaan pois jäsenvaltioiden mahdollinen vastuu (asia 101/78, Granaria v. Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, tuomio 13.2.1979, Kok. 1979, s. 623 ja asia 109/83, Eurico v. komissio, tuomio 18.10.1984, Kok. 1984, s. 3581).

45 Komissio kiistää tältä osin sen, että sen väitetty laiminlyönti olisi este Ranskan hallintoviranomaisia vastaan esitettävälle oikeudelle saada vahinko korjatuksi, koska kantajalla oli mahdollisuus vaatia oikeuksiaan kansallisessa tuomioistuimessa vetoamalla perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen, koska kyseisestä tukijärjestelmästä ei ole ilmoitettu (em. asia SFEI ym.), tai perustamissopimuksen 95 artiklan välittömään oikeusvaikutukseen; tässä artiklassa kielletään syrjivät maksut.

46 Komissio katsoo, että edellä mainitusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin 21.10.1996 antaman määräyksen 36 kohdasta ilmenee, että komissio ei voinut antaa kantajan toivomaa "ensiapua". Komissio katsoo, että se olisi voinut tehdä väliaikaisen päätöksen tuen keskeyttämisestä, mutta Pantochim ei ollut vaatinut sitä.

47 Komissio päättelee, että sen ei tarvinnut ottaa kantaa siihen, oliko Ranskan hallintoviranomaisten menettely Pantochimia kohtaan lainvastaista, vaan että sen tehtäviin kuului yksinkertaisesti ratkaista, onko kyseessä oleva tukijärjestelmä kokonaisuudessaan yhteismarkkinoille soveltuva.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Yhteisöjen tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu voi syntyä vain, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on yhteisön oikeuden vastaista, vahinko on

syntynyt, sekä väitetyn vahingon ja toiminnan välillä on syy-yhteys (yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 80 kohta).

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kanteesta, kantajan emoyhtiön 29.6.1995 päivätyssä kirjeessä esitetystä toimintakehotuksesta (ks. tämän tuomion 7 ja 8 kohta), kantajan eri kirjelmistä ja sen istunnossa esittämistä huomautuksista ilmenee, että nyt käsiteltävänä olevan vahingonkorvauskanteen tarkoituksena on pääasiallisesti se, että komission todetaan perustamissopimuksen vastaisesti pidättäytyneen päättämästä väliaikaisesti taikka lopullisesti perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti, että Ranskan tasavallan on muutettava tätä tukea siten, että muissa jäsenvaltioissa tuotetulle ja Ranskaan toimitetulle biodieselille annetaan samat edut kuin samalla sektorilla toimiville, Ranskaan sijoittautuneille yhtiöille, ja että Ranskan toimivaltaisten viranomaisten on myönnettävä kantajalle verovapautus Ranskaan toimitettavan biodieselin osalta, sekä tämän vuoksi todetaan tästä komission laiminlyönnistä aiheutuva yhteisön vastuu.

50 On kuitenkin todettava, että kantajan vaatimat toimenpiteet ylittävät komission toimivallan rajat.

51 Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan *ensinnäkin* silloin, kun komissio perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä toteaa, että tuki on myönnetty ilman, että siitä on perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätyllä tavalla ennakolta ilmoitettu komissiolle, komissio ei voi ryhtyä muihin välitoimiin

kuin velvoittaa jäsenvaltion keskeyttämään välittömästi tuen maksamisen — vaikka vain osittainkin yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 74/76, Iannelli ja Volpi, 22.3.1977 antaman tuomion (Kok. 1977, s. 557, 14—17 kohta) mukaan — ja toimittamaan komissiolle sen asettamassa määräajassa kaikki tarpeelliset asiakirjat ja tiedot sen tutkimiseksi, soveltuuko tuki yhteismarkkinoille (em. asia SFEI ym., tuomion 45 kohta, ja em. määräys asiassa Pantochim v. komissio, 35 ja 36 kohta). Kantajan vaatimus siitä, että todellisuudessa komissio määräisi Ranskan vapauttamaan kantajan kansallisesta kulutusverosta tilapäisesti, ei selvästikään kuulu vastaajana olevalla toimielimellä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa hallintomenettelyssä olevaan toimivaltaan.

52 Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdasta ilmenee *toiseksi*, että kun tuki on yhteismarkkinoille soveltumatonta, komission on määrättävä, että kyseisen jäsenvaltion on komission asettamassa määräajassa "poistettava tuki tai muutettava sitä". Kantajan komissiolta vaatimat kaksi edellä mainittua toimenpidettä jäävät kuitenkin komission toimivallan ulkopuolelle; tämä toimivalta on annettu komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn hallinnollisen menettelyn loppuun saattamiseksi, koska tällainen tuen saamista tarkoittava vaatimus ei sisälly perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa sallittuun tuen poistamiseen tai muuttamiseen.

53 Komission ei näin ollen voida todeta menetelleen lainvastaisesti, kun se on 18.12.1996 tehdyllä päätöksellään kieltäytynyt toteuttamasta kantajan vaatimia toimenpiteitä.

54 Edellä olevasta seuraa, että ensimmäinen edellytys yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiselle eli komission menettelyn lainvastaisuus, puuttuu nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

55 Näin ollen vahingonkorvausvaatimus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

56 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 6 kohdan mukaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan, jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa. Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

57 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajan komissiolta vaatiman toimenpiteen lainvastaisuuden vuoksi, joka on todettu vahingonkorvausvaatimuksen tutkimisen yhteydessä, kantajan laiminlyöntikanne ei missään tapauksessa olisi voinut menestyä. Kantaja on näin ollen velvoitettava korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelyyn liittyvät kulut mukaan lukien.

58 Ranskan hallitus vastaa työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan mukaisesti omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Lausunnon antaminen laiminlyöntikanteesta raukeaa.

2) Vahingonkorvausvaatimus hylätään perusteettomana.

3) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelyyn liittyvät kulut mukaan lukien.

4) Ranskan tasavallan hallitus vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Vesterdorf Briët Lindh

Potocki Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä helmikuuta 1998.

H. Jung B. Vesterdorf

kirjaaja laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtaja